

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Deres ref

Vår ref

Dato

18/1600-

1. juni 2018

Høringsnotat - Forslag om endring i lov om offentlig støtte som ledd i gjennomføring av prosedyreforordningen

1 Høringsnotatets hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte. Endringene gjelder gjennomføring i norsk rett av endret avtale mellom EFTA-statene om opprettelsen av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) av 2. mai 1992, protokoll 3 del II, som gjennomfører i) rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22 juli 2013 som endrer forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelse av EF-traktaten artikkel 93¹, og (ii) rådsforordning (EU) nr. 2015/1589 av 13 juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelse av artikkel 108 i Traktaten om den europeiske unions virkemåte (TEUV)².

Ved gjennomføringen av endret ODA protokoll 3 i norsk rett bringes gjeldende prosedyre-regler for offentlig støtte i EFTA (tilsvarende prosedyreforordningen fra 1999) i samsvar med gjeldende prosedyreregler for offentlig støtte i EU (rådsforordning (EU) nr. 2015/1589), i henhold til Norges EØS-rettslige forpliktelser.

Departementet presiserer at dette lovforslaget gjelder selve gjennomføringen av de nye prosedyrereglene i norsk rett, og bygger på den forutsetning at EØS-komiteen fatter vedtak om innlemmelse av reglene i EØS-avtalen.

Den opprinnelige prosedyreforordningen fra 1999 fastsetter Kommisjonens prosessuelle kompetanse i håndhevingen av statsstøttereglene, og har vært en del av EØS-avtalen siden

¹ Teksten til rådsforordning (EU) nr. 734/2013 finnes her: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32013R0734>

² Teksten til rådsforordning (EU) nr. 2015/1589 finnes her: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R1589&from=EN>

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 8
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
912 660 680

Avdeling
Konkurransopolitisk
avdeling

Saksbehandler
Carsten B. Nielsen
22 24 46 23

2001. Prosedyreforordningen fra 1999 er gjennomført i ODA protokoll 3 del II som er inkorporert i norsk rett gjennom forskrift om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte, som igjen er hjemlet i lov om offentlig støtte.

Departementet foreslår at endret ODA protokoll 3 del II (som gjennomfører den nye prosedyreforordningen) inkorporeres på lovs nivå gjennom en henvisning fra lov om offentlig støtte. Årsaken til det er at de nye prosedyrereglene inneholder enkelte bestemmelser, som av hensyn til legalitetsprinsippet krever lovs rang. Nærmere bestemt gjelder dette EFTAs overvåkningsorgans (ESA) adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak, samt ESAs adgang til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt overfor foretak ved brudd på disse opplysningspliktene, se mer om dette i punkt 3.4 nedenfor.

Forskrift om EØS-prosedyreregler § 1, som gjennomfører gjeldende ODA protokoll 3 del II (tilsvarende prosedyreforordningen fra 1999), foreslås samtidig opphevet.

2 Bakgrunn for lovforslaget

Våren 2012 lanserte Kommisjonen et ambisiøst reformprogram for å modernisere statsstøttereglene. Sentrale forhold i reformen var at man fremover skulle rette oppmerksomheten mot de sakene som hadde størst innvirkning på det indre marked og at saksbehandlingen skulle bli mer strømlinjeformet og effektiv. Den nye prosedyreforordningen er et viktig ledd i moderniseringen av statsstøttereglene, og har som hovedformål å bidra til en mer effektiv håndhevelse av statsstøtteregulverket i EU/EØS. En mer effektiv og målrettet håndhevelse av statsstøtteregulverket i EU kan bidra til å avdekke og forhindre ulovlig støtte i EU, og dermed sikre norske foretak like konkurransevilkår som sine europeiske konkurrenter på det indre marked. Ensartede regler for håndhevingen av statsstøtteregulverket i både EU- og EFTA-pilaren er en forutsetning for å sikre alle foretak som opererer på markedet like konkurransevilkår.

Endringsforordningen fra 2013 innførte i hovedsak tre nye og viktige endringer i Kommisjonens prosessuelle kompetanse i støttesaker sammenlignet med prosedyreforordningen fra 1999. For det første oppstilles enkelte minstevilkår som må være oppfylt for at Kommisjonen skal være forpliktet til å behandle en klage. Ved å gi Kommisjonen anledning til å avvise klager som ikke oppfyller minstevilkårene, bidrar de nye reglene til at Kommisjonen får anledning til å prioritere saker som potensielt sett har størst innvirkning på konkurransen og det indre marked. For det annet oppstilles bestemmelser som vil styrke Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler. For det tredje gir Kommisjonen anledning til å innhente opplysninger direkte fra markedsaktører. Formålet med disse endringene er å gjøre Kommisjonen bedre i stand til å foreta en effektiv undersøkelse av støtterettslige saker med betydelig innvirkning på konkurransen og det indre marked. Ved å gi Kommisjonen et effektivt verktøy for informasjonsinnhenting, vil det bli enklere for Kommisjonen å fatte raskere beslutninger, noe som også vil være en fordel for foretakene som opererer i det berørte markedet.

Resten av bestemmelsene i prosedyreforordningen fra 1999 ble i hovedsak videreført uendret. Endringsforordningen trådte i kraft i EU i august 2013.

I 2015 ble det vedtatt en ny, konsolidert versjon av prosedyreforordningen, som erstatter endringsforordningen fra 2013 samt den opprinnelige prosedyreforordningen fra 1999. Konsolideringen innebar ingen ytterligere materielle endringer, kun en sammenstilling av forordningene fra 1999 og 2013.

Når det i dette høringsnotatet vises til konkrete bestemmelser i den nye prosedyreforordningen er det artikkelnummereringen slik den fremgår av den konsoliderte 2015-forordningen som vil bli benyttet.

Avklaringsprosessen på EFTA-siden har tatt tid, og den nye prosedyreforordningen er fortsatt til behandling i EFTAs underkomiteer. Saken sendes på høring nå for å rekke stortingsbehandling og sanksjonering innen seksmånedersfristen som begynner å løpe fra EØS-komiteen fatter sitt vedtak, jf. EØS-avtalen artikkel 103.

Ved EØS-komiteens beslutning nr. [X] av [dato] vil de nevnte rettsaktene bli inntatt i protokoll 26 til EØS-avtalen for å sikre fortsatt parallellitet i Kommisjonens og ESAs prosedyreregler for offentlig støtte. Beslutningen i EØS-komiteen vil bli fattet med forbehold om Stortingets samtykke, da gjennomføringen av regelverket innebærer overføring av kompetanse til ESA og nødvendigvis lovendring, jf. EØS-avtalen artikkel 103.

Den praktiske gjennomføringen av prosedyrereglene, herunder selve tildelingen av kompetanse til ESA, skjer gjennom en endring av ODA protokoll 3, der gjeldende prosedyreregler for offentlig støtte (tilsvarende prosedyreforordningen fra 1999) er gjennomført. Island, Liechtenstein og Norge vil derfor undertegne en endringsavtale til ODA protokoll 3 som erstatter de gjeldende prosedyrereglene for offentlig støtte med reglene i den nye prosedyreforordningen.

Stortinget vil gjennom Prop [X] S bli invitert til å gi sitt samtykke til EØS-komiteens beslutning nr. [X] om endring av EØS-avtalen protokoll 26 om myndighet og oppgaver for EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med statsstøtte samt å gi sitt samtykke til godkjenning av avtale [dato] om endring av protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) av 2. mai 1992.

3 Den nye prosedyreforordningen

3.1 Innledning

Det introduseres i hovedsak tre viktige endringer i den nye prosedyreforordningen i forhold til den opprinnelige prosedyreforordningen fra 1999, knyttet til Kommisjonens behandling av klager, Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler og Kommisjonens innhenting av opplysninger fra markedsaktører. ESA vil ved gjennomføring av den nye prosedyreforordningen i EØS-avtalen og ODA få tilsvarende kompetanse overfor EFTA-landene som det

Kommisjonen har overfor EUs medlemsstater, mens EFTA-domstolen vil få en tilsvarende kompetanse som EU-domstolen.

3.2 Kommisjonens behandling av klager

Kommisjonen var under den opprinnelige prosedyreforordningen fra 1999 forpliktet til å behandle alle klager den mottok angående påstått ulovlig støtte, uavhengig av om klagerne kunne godtgjøre at de hadde rettslig interesse i saken, om saken reiste konkurransemessige problemstillinger eller om den var tilstrekkelig begrunnet. Nærmere bestemt fremgikk det av artikkel 10 første ledd at Kommisjonen var *forpliktet* til å behandle all informasjon vedrørende påstått ulovlig støtte som den kom i besittelse av – *uavhengig* av hvilken kilde den mottok informasjonen fra – og at Kommisjonens undersøkelser i alle tilfeller måtte avsluttes med formelt vedtak etter artikkel 4.

Den nye prosedyreforordningen gir derimot Kommisjonen adgang til å unnlate behandling av informasjon som ikke oppfyller minstekvilkårene for klager. Nærmere bestemt fremgår det av den nye prosedyreforordningen artikkel 12 første ledd annen setning at Kommisjonen skal undersøke enhver klage den mottar fra en interessert part i samsvar med artikkel 24 annet ledd. Vilkåret om "interessert part" og henvisningen til artikkel 24, som forutsetter bruk av et klageskjema utformet av Kommisjonen, innebærer en innsnevring sammenlignet med prosedyreforordningen fra 1999 der enhver klage utløste Kommisjonens undersøkelsesplikt uavhengig av klagens form og kvalitet og klagers tilknytning til saken.

Prosedureforordningen artikkel 33 gir Kommisjonen hjemmel til å fastsette utfyllende bestemmelser til prosedyreforordningen. Slike utfyllende bestemmelser, herunder klageskjema med minstekrav til klagen, er fastsatt i Kommisjonsforordning (EF) nr. 294/2004 som endret ved kommisjonsforordning (EU) 2015/2282 (gjennomføringsforordningen). Det forutsettes at ESA fastsetter likelydende bestemmelser når den nye prosedyreforordningen er gjennomført i ODA protokoll 3 del II, slik ESA har gjort under gjeldende prosedyreregler.

Dersom Kommisjonen er av den oppfatning at klager ikke har oppfylt kravene i klageskjemaet, eller klagen ikke gir tilstrekkelige holdepunkter til å vise, etter en foreløpig vurdering, at det foreligger ulovlig støtte eller misbruk av støtte, skal Kommisjonen opplyse klager om dette, jf. artikkel 24 annet ledd. Klager skal gis en frist til å komme med kommentarer. Dersom klager ikke kommer med kommentarer anses klagen for å være trukket tilbake.

Konsekvensene av at man ikke oppfyller vilkåret om at en må godtgjøre at man er å anse som interessert part, er at det innsendte skjemaet ikke vil være å anse som en formell klage. Kommisjonen vil dermed heller ikke være forpliktet til å behandle saken og fatte et formelt vedtak i henhold til den nye prosedyreforordningen artikkel 12. Informasjonen vil kun bli ansett som generell markedsinformasjon, som Kommisjonen selv kan velge å følge opp av eget initiativ.

3.3 Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler

I den nye prosedyreforordningen inntas et nytt kapittel X om samarbeid med nasjonale domstoler.

I artikkel 29 første ledd inntas en bestemmelse om at nasjonale domstoler i saker som gjelder offentlig støtte kan be om at Kommisjonen overgir informasjon den har i sin besittelse. Videre kan de be om Kommisjonens oppfatning om spørsmål som gjelder anvendelsen av reglene om offentlig støtte.

I artikkel 29 annet ledd gis Kommisjonen mulighet til å opptre som såkalt *amicus curiae* for nasjonale domstoler. Med dette menes at Kommisjonen gis rett til på eget initiativ å fremlegge skriftlige merknader til den nasjonale domstolen om anvendelsen av støttereglene i en sak. Dersom domstolen gir tillatelse til det, kan Kommisjonen også gi muntlig innlegg. Kommisjonen skal informere den berørte medlemsstaten om sin intensjon om å komme med innlegg før den formelt avgir innlegget. Kommisjonen kan be den nasjonale domstolen om å overføre dokumenter den har i sin besittelse og som er nødvendige for Kommisjonens vurdering av forholdet.

Det følger av fortalens avsnitt 38 at Kommisjonens innlegg ikke er rettslig bindende for den nasjonale domstolen. Videre skal Kommisjonens innlegg gis innenfor rammen av nasjonale prosessregler, og kun i saker som er viktige for en konsistent anvendelse eller videre utvikling av reglene om offentlig støtte.

En tilsvarende ordning er allerede innført på konkurranseområdet, jf. forordning 1/2003 artikkel 15.

3.4 Innhenting av informasjon i markedet

3.4.1 Kommisjonens adgang til å innhente informasjon fra andre kilder enn medlemsstaten i enkeltsaker

Tidligere har Kommisjonen kun hatt adgang til å be om informasjon fra den medlemsstat som er part i saken.

Den nye prosedyreforordningen artikkel 7 gir Kommisjonen rett til å be om informasjon fra andre kilder enn den medlemsstat som er part i saken. Nærmere bestemt fremgår det av artikkel 7 at dersom den informasjon som er fremlagt av medlemsstaten som er part i saken ikke er tilfredsstillende, kan Kommisjonen be om informasjon fra andre medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak (for eksempel en bransjeorganisasjon). Dette markedsinformasjonsverktøyet bygger i stor grad på den tilsvarende prosedyren for innhenting av opplysninger på konkurranseområdet.

Artikkel 7 første ledd begrenser muligheten til slik informasjonsinnhenting til saker hvor Kommisjonen har iverksatt formell undersøkelsesprosedyre. Adgangen er særlig tenkt brukt i teknisk kompliserte saker hvor det er avgjørende å kartlegge markedsforholdene for å avgjøre om det foreligger offentlig støtte. Kommisjonen har argumentert med at det i slike

saker kan være vanskelig å fremskaffe informasjon fra markedet på annen måte enn direkte fra markedsaktørene. Kommisjonen har som et eksempel nevnt saker hvor spørsmålet er om et tiltak er markedsmessig. For eksempel kan staten ha gitt lån til et foretak, og spørsmålet er om det er gitt på vilkår som er mer fordelaktige enn det markedet ville ha gitt i en tilsvarende situasjon. Det vil da etter Kommisjonens oppfatning kunne være nødvendig å be om informasjon direkte fra markedet, for å avklare hva som er markedsmessige vilkår i den konkrete saken. Kommisjonen kan med hjemmel i den nye bestemmelsen i et slikt tilfelle be en eller flere finansinstitusjoner om å gjøre rede for hva som ville vært deres vilkår for å gi det konkrete lånet.

Artikkel 7 første ledd understreker også at Kommisjonen skal overholde proporsjonalitetsprinsippet når den ber om informasjon etter bestemmelsen. Dette er særlig understreket for det tilfellet at informasjon innhentes fra små og mellomstore bedrifter.

Kommisjonen kan i henhold til artikkel 7 annet ledd bare benytte adgangen innenfor rammen av en formell undersøkelsesprosedyre. Kommisjonen kan kun begjære opplysninger dersom Kommisjonen mener at den formelle undersøkelsesprosedyren så langt ikke har vist seg å være effektiv. Kommisjonen kan bare be om informasjon fra støttemottakere dersom medlemsstaten som er part i saken gir sin tillatelse til dette.

Det følger av artikkel 7 tredje ledd at foretak og sammenslutninger av foretak skal sende sine svar parallelt til Kommisjonen og den berørte medlemsstaten, forutsatt at svaret ikke inneholder opplysninger som er konfidensielle i forhold til medlemsstaten. Kommisjonen kan bare be om opplysninger som er tilgjengelig for medlemsstaten, foretaket eller sammenslutningen av foretak, jf. artikkel 7 fjerde ledd.

Anmodninger om informasjon rettet mot medlemsstater skjer ved enkel forespørsel, jf. artikkel 7 femte ledd, og skal normalt besvares innenfor en tidsfrist på 1 måned. Anmodninger om informasjon rettet mot foretak eller foretakssammenslutninger kan enten skje ved enkel forespørsel, jf. artikkel 7 sjette ledd, eller gjennom et vedtak, jf. artikkel 7 syvende ledd. Kommisjonens valg av fremgangsmåte får primært betydning for adgangen til å ilegge sanksjoner dersom anmodningen ikke etterkommes, se nærmere om dette i pkt. 3.4.3.

Dersom anmodningen gis ved enkel forespørsel, skal Kommisjonen oppgi det rettslige grunnlaget og formålet med forespørselen, spesifisere hvilken informasjon som kreves og angi en forholdsmessig tidsfrist. Den skal også henvise til muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr dersom det gis uriktig eller misvisende informasjon.

Dersom anmodningen gis gjennom vedtak skal Kommisjonen oppgi rettslig grunnlag, formålet med forespørselen, spesifisere hvilken informasjon som kreves og sette en forholdsmessig tidsfrist. Den skal vise til muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr eller fastsette tvangsmulkt, avhengig av hva som anses som egnet. Kommisjonen skal også gjøre oppmerksom på muligheten for å få vedtaket prøvd av EU-domstolen.

Det følger av artikkel 7 åttende ledd at medlemsstaten som er part i saken skal motta en kopi når Kommisjonen fremsetter en anmodning om informasjon. Kommisjonen skal informere medlemsstaten om kriteriene som er lagt til grunn for utvelgelsen av mottakerne. Videre fastsetter artikkel 9 åttende ledd at medlemsstaten som er part i saken skal ha rett til å kommentere på informasjon Kommisjonen mottar fra andre medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak.

Når det gjelder konfidensiell informasjon, som forretningshemmeligheter, følger det av artikkel 9 niende ledd at denne ikke skal kunne benyttes i en beslutning med mindre den kan anonymiseres eller den som avgir informasjonen samtykker i at den kan gis til medlemsstaten som er part i saken

Medlemsstatene skal opplyses om navn på foretak og sammenslutninger av foretak som har mottatt anmodning om informasjon, med mindre disse kan vise en legitim interesse i at identiteten ikke oppgis, jf. artikkel 9 tiende ledd.

3.4.2 Undersøkelser av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter

Det tas inn et nytt kapittel VIII i prosedyreforordningen om Kommisjonens adgang til å iverksette undersøkelser av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter. Ny artikkel 25 gir Kommisjonen anledning til å foreta undersøkelser dersom den har informasjon som gir rimelig grunn til mistanke om at støttetiltak i en særskilt sektor, eller basert på et særskilt instrument, i vesentlig grad kan begrense eller vri konkurransen i markedet i flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak innenfor spesielle sektorer i flere medlemsstater ikke (lenger) er forenlige med det indre markedet. Kommisjonen kan, som ledd i slike sektorundersøkelser, be medlemsstater og/eller foretak og sammenslutninger av foretak om å gi informasjon Kommisjonen anser nødvendig for å vurdere forholdet til reglene om offentlig støtte. Kommisjonen skal i den forbindelse ta hensyn til proporsjonalitetsprinsippet.

Kommisjonen skal legge frem grunnene for undersøkelsen og kriteriene for valg av adressater i alle anmodninger om informasjon etter bestemmelsen. Kommisjonen skal legge frem en rapport med resultatene av undersøkelsen, og gi medlemsstater, foretak og sammenslutninger av foretak mulighet til å kommentere på denne. Informasjon som innhentes innenfor rammen av en markedsundersøkelse kan også benyttes i Kommisjonens behandling av andre statsstøttesaker.

En tilsvarende kompetanse for Kommisjonen til å iverksette sektorundersøkelser finnes innenfor konkurranseretten.

Det følger av artikkel 25 tredje ledd at artikkel 8 om Kommisjonens adgang til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt også kommer til anvendelse ved brudd på informasjonsforpliktelsene etter denne bestemmelsen.

3.4.3 Kommisjonen adgang til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt

Den nye prosedyreforordningen artikkel 8 gir Kommisjonen adgang til å ilegge foretak og foretakssammenslutninger overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på opplysningspliktene i artikkel 7 og artikkel 25. Kommisjonen har ikke adgang til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt overfor medlemsstater, jf. fortalen avsnitt 16.

Artikkel 8 første ledd bestemmer at Kommisjonen, dersom det anses som nødvendig og forholdsmessig, kan fatte vedtak om å ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak overtredelsesgebyr på opptil 1 % av deres totale omsetning i foregående regnskapsår.

Forutsetningen er at foretaket eller sammenslutningen av foretak forsettlig eller grovt uaktsomt har fremlagt ukorrekt eller misvisende informasjon som svar på en informasjonsanmodning etter artikkel 7 sjette ledd (enkel forespørsel), eller har kommet med ukorrekt, ufullstendig eller misvisende informasjon etter en informasjonsanmodning fattet med grunnlag i artikkel 7 syvende ledd (vedtak), eller der foretaket ikke har fremlagt informasjonen innen tidsfristen. Sanksjoner for ufullstendig informasjon ilegges dermed bare dersom Kommisjonen ba om informasjon i form av et vedtak.

Det følger videre av artikkel 8 annet ledd at Kommisjonen gjennom vedtak kan ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulkt dersom disse unnlater å gi fullstendig og korrekt informasjon som Kommisjonen har bedt om i en informasjonsanmodning etter artikkel 7 syvende ledd (vedtak).

Tvangsmulkten fastsettes med en sats per virkedag, som ikke skal overstige 5 % av foretakets eller sammenslutningens gjennomsnittlige daglige omsetning foregående regnskapsår. Tvangsmulkten kalkuleres med utgangspunkt i fristdatoen fastsatt i beslutningen inntil korrekt og fullstendig informasjon er gitt.

Artikkel 8 tredje ledd fastsetter at Kommisjonen ved fastsettelsen av bot eller tvangsmulkt skal ta hensyn til overtredelsens karakter, alvorlighet og varighet. Kommisjonen skal videre ta hensyn til boten eller tvangsmulktenes forholdsmessighet og egnethet. Disse hensynene skal tillegges særlig vekt når beslutningen retter seg mot små og mellomstore bedrifter. Artikkel 8 fjerde ledd gir Kommisjonen mulighet til å redusere eller frafalle krav om tvangsmulkt dersom foretaket eller sammenslutningen senere har inngitt informasjon iht Kommisjonens informasjonsanmodning.

Før Kommisjonen fatter vedtak om å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt skal den sette en siste tidsfrist på to uker for å inngi den etterspurte informasjonen, jf. artikkel 8 femte ledd. Foretaket eller sammenslutningen skal også gis mulighet til å komme med sine synspunkter.

Artikkel 8 sjette ledd fastsetter at EU-domstolen har uinnskrenket rett til å prøve Kommisjonens vedtak om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. EU-domstolen kan annullere, redusere eller øke overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt.

Forordningen artikkel 18 omhandler foreldelsesfristen for å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Etter bestemmelsens første ledd er foreldelsesfristen satt til tre år etter at informasjonsplikten ble brutt. Ved gjentatte eller vedvarende brudd begynner fristen å løpe den dagen bruddet opphører.

Forordningen artikkel 19 omhandler foreldelsesfristen for å inndrive overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Denne er satt til fem år etter at Kommisjonens beslutning om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt ble endelig.

3.5 Gjennomføringsforordningen

Gjennomføringsforordningen, forordning 2015/2282, som behandlet i punkt 3.2. ovenfor er EØS-relevant og akseptabel, men er fortsatt ikke tatt inn i EØS-avtalen. Forordningen er foreløpig satt på hold i påvente av at de nye prosedyreforordningen tas inn i EØS-avtalen. ESA gis gjennom prosedyreforordningen hjemmel til å vedta tilsvarende bestemmelser, på samme måte som ESA har gjort i medhold av prosedyreforordningen fra 1999 i vedtak 195/04/COL.

4 Gjennomføring i norsk rett

4.1 Departementets forslag

Det er endringene i ODA protokoll 3 del II som må gjennomføres i norsk rett for at reglene i den nye prosedyreforordningen skal få virkning overfor private rettssubjekter i Norge.

Gjeldende ODA protokoll 3 del II, som gjennomfører prosedyreforordningen fra 1999, er inkorporert i norsk rett gjennom forskrift 30. oktober 2009 nr. 1323 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte (prosedyreforskriften), med hjemmel i lov om offentlig støtte §§ 1 og 5.

Fordi den nye prosedyreforordningen inneholder enkelte bestemmelser, som av hensyn til legalitetsprinsippet krever lovs rang (ESAs kompetanse til å innhente opplysninger fra foretak og ilegge tvangsmulkt og overtredelsesgebyr), foreslår departementet at den endrede ODA protokoll 3 del II inkorporeres direkte i loven i stedet for i forskrift slik som de gjeldende prosedyrereglene for offentlig støtte. Dette innebærer at ODA protokoll 3 del II, som gjennomfører bestemmelsene i den nye prosedyreforordningen i EFTA-pilaren, fullt ut vil gjelde som norsk lov.

Prosedyreforskriften § 1 foreslås samtidig opphevet da bestemmelsene i gjeldende ODA protokoll 3 del II, som denne forskriftsbestemmelsen gjennomfører, ikke lenger vil gjelde.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

De nye prosedyrereglene innebærer en viss skjerpning av de formelle kravene for å få en klage behandlet av ESA. Dette kan potensielt føre til en økning i antallet statsstøttesøksmål for nasjonale domstoler fra aktører som avvises av ESA. Antallet statsstøttetvister i Norge er imidlertid lavt, og de økonomiske og administrative konsekvensene av en eventuell økt pågang for nasjonale domstoler som skyldes innskjerpingen må dermed uansett antas å

være svært begrensede. Samtidig vil skjerpede klagekrav kunne frigjøre ressurser for ESA til å prioritere de sakene som potensielt sett har størst innvirkning på konkurransen og det indre marked, og dermed føre til en mer effektiv behandling av disse.

ESAs adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak vil kunne medføre merkostnader for de foretakene som blir berørt. Konsekvensene må imidlertid antas å være begrensede. Det fremgår av forordningen at det særlig er aktuelt å innhente faktiske selskaps- og markedsopplysninger og faktabaserte analyser av hvordan markedet fungerer. Kommisjonen har presisert at dette hovedsakelig er informasjon som foretaket allerede er i besittelse av. Adgangen til å innhente informasjon er ment å være til hjelp i teknisk komplekse saker, og det skal tas hensyn til proporsjonalitetsprinsippet ved vurderingen av om informasjon skal innhentes direkte fra foretak. Flere vilkår må være oppfylt for at kompetansen skal kunne benyttes. Det vil derfor sannsynligvis sjeldent være aktuelt for ESA å bruke kompetansen.

Videre vil ESA (på nærmere vilkår) få kompetanse til å ilegge private foretak økonomiske sanksjoner (overtredelsesgebyr og tvangsmulkt) dersom foretaket bryter opplysningsplikten. Bøtene og mulktene kan potensielt komme opp i betydelig beløp. Ettersom sanksjonene kun kan ilegges i forbindelse med informasjonsinnhenting, og på forholdsvis strenge vilkår, må det imidlertid legges til grunn at kompetansen sjelden vil bli brukt. Erfaringene fra EU bekrefter dette.

Oppsummert anses de økonomiske og administrative konsekvensene av å gjennomføre de nye prosedyrereglene i norsk rett for å være begrensede.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 6 a

Bestemmelsen gjør ODA protokoll 3 del II, som gjennomfører bestemmelsene i den nye prosedyreforordningen i EFTA, til norsk lov. Henvisningen viser til avtale trådt i kraft [dato].

Forslag til endringer i lov om offentlig støtte

I

I lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte gjøres følgende endringer:

§ 6 a Prosedyreregler for offentlig støtte

Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol protokoll 3 om oppgaver og myndighet for EFTAs overvåkingsorgan i forbindelse med statsstøtte del II (gjennomføringsbestemmelser) slik den er fastsatt [ikrafttredelsesdato] gjelder som lov.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.